

ben, mert tudással és fegyverrel kell küzdenie a fasizmus nagy céljaiért.

»Mussolini a holnap«, — írta valahol a falra egy ismeretlen kis fasiszta. És a gyermek hatodik érzékével megérzi azt, aki a hivatott vezetője, Mussolinit követi a fasiszta ifjúság. A G. I. L. (*Gioventù Italiana del Littorio*), a fasiszta párt ifjúsági szervezete egészíti ki az iskola jellemnevelő munkáját. A legkisebb gyerektől (*figlio della lupa*) a balillákon át (a 13. évig) az avanguardistákig (17. életév) minden olasz gyerek a *Credere — Obbedire — Combattere* (Higgy, engedelmeskedjél, küzdj!) hármasszó szellemében nőtt fel. A G. I. L. adja meg az ifjúságnak azt a katonai nevelést is, amely elengedhetetlen. »Ti vagytok az élet hajnala, a haza reménye, a holnap hadserege,« — mondta Mussolini a Kolosszeumban összegyűlt ifjúságnak. És ez a pár szó nem üres frázis maradt, hanem Mussolini pedagógiai hitvallása.

A szerző igen szemléltetően érzékelteti Mussolini átfogó pedagógiai alapelveit és evvel olyan szemszögből világítja meg a vezér alakját, amilyenből ritkán látni: Mussolini a pedagógus. És igaza van a Ducénak, mert az ifjúság nélkül nem tud semmit sem tenni. Neki fasisztákat kell nevelnie magának, hogy megkezdett munkáját azok az ő szellemében folytassák. Hálásak lehetünk ezért Cammaratának, hogy evvel a Mussolinival is megismertet bennünket.

A szép kiállítású könyv a palermói Trimarchi nyomdában jelent meg és minden pedagógusnak szinte öröme szolgálhat, hogy egy nagy ember sokoldalú géniuszának eddig kevésbé ismert megnyilatkozását tárja elénk.

Pongrácz Alajos.

La rétribution du personnel enseignant secondaire. Bureau International d'Éducation, Genève, 1939. 356 lap. A Bureau kiadványainak 66. száma.

Ez a középiskolai tanárok illetményeivel foglalkozó kiadvány a megbízható adatok bősége és rendszeres feldolgozásuk tekintetében méltán sorakozik elődeihez. A munka nagyobb 2. része (87—352. l.) eredetiben közli 53 ország minisztériumai részéről a 7—10. lapon részletesen felsorolt kérdésekre beérkezett válaszokat (Magyarországot illetően a 198—202. lapon), míg az 1. bevezető részben Franke tanár minden képzelhető szempontból csoportosítja, összehasonlítja és áttekinthető táblázatokban megrögzíti a számbeli és egyéb adatokat. (Hiányzik: Cseh-Szlovákia, Lengyelország, Szovjet-Oroszország, Észak-Amerika, Japán.) Az átszámításokra egyébiránt jó segédeszközüül szolgál a 353—54. lapon közölt táblázat, a különböző pénznemek svájci kulcsszámai 1939. jan. 1. (pl. 1 Pengő = 85.95 sv. fr.).

E munka címének láttára mintegy önkénytelenül és természetesen az a főkérdés merül fel, hogy miként alakulnak az illetmények a különböző országokban? Jóllehet egyenként részletesen megkapjuk a számbeli adatokat, összehasonlításunknak nehézségeit, sőt gyakorlati lehetetlenségét a szerző külön megokolja: Lehetetlen — úgymond — tudományos módszerrel olyan viszonylagos adatokat összehasonlítani, mint amilyenek az illetmények. Már a népkolai tanítók illetményeiről szóló kiadványunkban (1938, 61. szám),

rámutatunk arra, hogy még svájci frankba átszámítva sem nyernénk használható összehasonlító alapot, ha nem vennők tekintetbe a pénz vásárlóerejét, illetőleg az életfenntartás költségeit. Az e tekintetben kezdeményezett vizsgálatok azonban nem vezettek kellő eredményre és ezért a felmerült nehézségekre való tekintettel le kellett mondanunk ebbeli szándékunkról (20—21. l.).

Am azért ennek híján számos érdekes részletet illetőleg rendkívül tanulságos táblázatokra akadunk, amelyeket a következőkben röviden ismertetünk. *A legmagasabb fizetést* hány szolgálati év után érik el? Svédország 9, Litvánia 10, Finnország, Angolország 15, Német-, Olasz-, Törökország 25, Bulgária, Jugoszlávia 30, Magyarország 32 (legtöbb!). *Kötelező heti tanítási* (ill. jelenléti) *órák száma*: Franciaország 10—20, Románia 15 (húsz szolgálati év után 12), Törökország 15—18, Magyar- és Írország 18, Svájc 20—30, Jugoszlávia 18—20, Németország 22—24, Svédország 20—24, Norvégia 24—26, Dánia 27—30, Ausztrália az ebéd idejét beleértve 37½. *Évi szünnapok száma* (vasárnapok nélkül): Törökország 19, Görögország 50, Magyarország 82, Svájc 83—85, Németország 85, Írország és Lengyelország 90, Litvánia 100, Jugoszlávia 119—133. *A szolgálati idő tartama* években: Délafrika 10, Kolumbia, Egyiptom és Lengyelország 15, Olaszország 20, Törökország, Genf 25, Németország 27, Belgium, Finn-, Francia-, Svéd-, Angolország, Norvégia, Zürich 30, Bulgária 33, Románia 35. *A nyugalomba vonulás kora* 50 és 70 év között váltakozik és általában nők számára 5—10 évvel kisebb. *A legmagasabb nyugdíj* az utolsó tényleges illetményeknek hány százaléka? Kína, Francia-, Angol- és Törökország 50, Német-, Olaszország, Zürich 80, Románia 94, Jugoszlávia 95, Magyar-, Lengyelország, Portugália, Chile 100. — *Nyugdíjjárulékok*, nincsenek a következő országokban: Német-, Finn-, Lengyelország, Belgium, Kína stb. 1% Haiti, 1.5% Magyarország, 4% Portugália stb., 5% Dánia, 10% Norvégia és Chile. *Özvegyek* a férj nyugdíjának általában felét kapják: Izland 10%, Dánia 33%, Németország 60%. Vannak még táblázatok az árvák nyugalmaságáról, a betegszabadságok tartamáról (amelyben Magyarország korlátlan szabadságolásával első helyen áll; rólunk egyébiránt a 42. lapon közlik az 1—12. fizetési csoportba tartozók százalékos arányszámait). Külön fejezet szól az idegen (külföldi) tanerők alkalmazásáról: az elbánás itt is rendkívül változatos és (főleg Angolországban) bizonyos óvatosságról tanúskodik. Némely országban a bennszülött tanerőkkel egyenrangúak, sőt Egyiptomban és Sziámban helyzetük ez utóbbiakénál még kedvezőbb.

kft

Peter Kamm: Philosophie und Pädagogik Paul Häberlins in ihren Wandlungen. München, 1938. 479 l.

Az 1878-ban született svájci filozófus, pedagógus és pszichológus, aki 36 éves korában a berni, majd a bázeli egyetem ny. r. tanára lett, ebben a kötetben olyan kitüntetésben részesül, amely nagy tudósoknak rendszerint csak haláluk után jár ki. Életükben legjobb esetben tanítványaik és tisztelőik tudományos irodalmi hozzájárulásával szerkesztett Emlékkönyvben fejezik ki hódolatukat. Häberlinnek azonban már javakorában és mű-